

НАЦИОНАЛЕН
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКОФОНД

NATIONAL
TRUST
ECO FUND

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

НА
НАЦИОНАЛНИЯ
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКОФОНД
В ПЕРИОДА 2026–2035 г.

София, октомври 2025 г.

НАЦИОНАЛЕН
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКОФОНД

NATIONAL
TRUST
ECO FUND

НАЦИОНАЛЕН
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКОФОНД

NATIONAL
TRUST
ECO FUND

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

НА
НАЦИОНАЛНИЯ
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКОФОНД
В ПЕРИОДА 2026–2035 г.

София, октомври 2025 г.

Съдържание

Списък на съкращенията	4
1. Въведение	5
2. Ситуационен анализ	7
2.1. Преглед на изпълнението на Стратегията за периода 2014 – 2020 г.	7
2.2. Източници на финансиране	8
2.3. Реализирани програми	9
2.4. Правна рамка, приложима към дейността на НДЕФ.....	9
2.5. Партньори и организации, подкрепящи сходни инициативи.....	11
2.6. Добри практики	12
2.7. Национална рамка	13
3. Анализ на дейността и структурата на НДЕФ.....	15
4. Стратегия за развитие на НДЕФ	19
4.1. Възможности за набиране на средства и източници на финансиране	20
4.2. Мисия, цели и направления за работа.....	24
4.3. Институционално развитие – необходими човешки и материални ресурси ...	29
4.4. Комуникационна стратегия.....	30
4.5. Очаквани резултати от прилагане на Стратегията.....	33
5. Механизъм за прилагане, наблюдение и актуализация на Стратегията	35
6. Приложения	37
Приложение 1 - СПИСЪК С ПОТЕНЦИАЛНИ ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ.....	39
Приложение 2 - ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПЕРИОДА 2026 – 2028 г.....	45

Списък на съкращенията

ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съвет
ЗОИК	Закон за ограничаване изменението на климата
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИБ	Изпълнително бюро
КС	Консултативен съвет
НДЕФ	Национален доверителен екофонд
НСЗИ	Национална схема за зелени инвестиции
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУДНДЕФ	Наредба за устройството и дейността на Националния доверителен екофонд
ПЕЕ	Предписани емисионни единици
ПМС	Постановление на Министерски Съвет
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
СУНИ	Система за управление на националните инвестиции
УС	Управителен съвет
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

1. Въведение

Националният доверителен екофонд е учреден в изпълнение на Споразумението между правителството на Република България и правителството на Конфедерация Швейцария по суаповата сделка „Дълг срещу околна среда“, сключено на 23.10.1995 г.

Визията за фонда, съдържаща се в споразумението между двете правителства, може да бъде обслужена само от структура, която е независима от държавата и същевременно дава сериозен контрол на донорите върху предоставените от тях средства. Принципът на независимостта е закрепен изрично в Наредбата за устройството и дейността на Националния доверителен екофонд и се проявява най-вече в начина на избор на членовете на УС, които включват три лица, независими от централната власт. Участието на донорите в управлението на средствата е гарантирано с правото на вето на донора, предоставил конкретните средства, както и с участието им в Консултативния съвет, който има съветвателен, а в някои случаи и решаващ глас при взимане на най-важните решения за Фонда.

Постоянни органи на НДЕФ са Управителният съвет (УС), председателят на УС, Консултативният съвет (КС) и директорът на Изпълнителното бюро (изпълнителен директор), подпомаган от ИБ. В определени случаи НДЕФ създава и помощни органи, като комисията за подбор и оценка на проекти, които осъществяват една или няколко специализирани функции и подпомагат дейността на основните органи.

Стратегията за развитие на Националния доверителен екофонд за периода 2026 – 2035 г. отразява актуалния европейски дневен ред в областта на климата, като се съобразява и с възможностите, които НДЕФ има въз основа на своята структура и функционални отговорности.

2. Ситуационен анализ

2.1. Преглед на изпълнението на Стратегията за периода 2014 – 2020 г.

Стратегията на Националния доверителен екофонд за периода 2014-2020 г. е дефинирана спрямо условията, валидни към момента на разработването ѝ. Така тя е насочена основно към институционално укрепване на структурата и изграждане на административен капацитет. Дефинираните специфични подцели в Стратегията са:

1. Изграждане на капацитет на НДЕФ, който да гарантира ефективно и прозрачно управление на ресурси за опазване на околната среда;
2. Засилване на обществената значимост на НДЕФ в подобряването на състоянието на околната среда.

Те са пряко насочени в подкрепа на основната цел – „Утвърждаване на НДЕФ като един от основните фактори в процеса на формиране и реализиране на политики в областта на околната среда“.

Така определена, стратегическата рамка предвижда и определен брой задачи, които следва да бъдат реализирани, за да може Стратегията да постигне своите цели.

Прегледът на Стратегията отчита, че заложили по подцел 1 са следните задачи:

1. Изготвяне на ЗИД на ЗОИК;
2. Изготвяне на проект на ПМС за изменение и допълнение на НУДНДЕФ;
3. Повторно приемане на правилник за дейността на НДЕФ;
4. Развитие и обучение на персонала, включващо:
 - 1) Изпълнение на програми за обучение;
 - 2) Извършване на ежегодна оценка на нуждите от обучение и повишаване на квалификацията на служителите;
 - 3) Разработване на механизъм за мотивация на служителите с цел ниско текучество.
5. Поддържане на съвременна материално-техническа база, включващо:

- 1) Доставка на допълнителна офис техника;
- 2) Закупуване на лек автомобил;
- 3) Набавяне на допълнителни мебели за съхранение на документацията.

Същевременно, по подцел 2 са заложи задачи за:

1. Предприемане на действия за включване на НДЕФ при обсъждане на проекти на нормативни актове на министри и участие в експертни съвети, консултативни съвети, работни групи;
2. Участие в партньорства за популяризиране на диалог и промяна на зелени политики на национално ниво;
3. Възстановяване и установяване на контакти с български и чуждестранни партньори от правителствения и неправителствения сектор;
4. Периодична оценка на ефективността и мащаба на установеното сътрудничество с институции и партньорски организации.

Въз основа на установените факти, може с увереност да се твърди, че поставените задачи в рамките на подцели 1 и 2 са били изпълнени в много голяма степен, което е довело до постигане на целите за укрепване на капацитета и засилване на обществената значимост на НДЕФ.

Същевременно, като част от Стратегията, са изготвени и Стратегия за привличане на средства, както и подкрепяща тази дейност Комуникационна стратегия, които са изпълнявани през разглеждания период.

2.2. Източници на финансиране

Основните източници на финансиране на НДЕФ от основаването му до момента на изготвяне на Стратегията са:

- Суапово споразумение за замяна на „Дълг срещу околна среда“ между правителствата на Република България и Конфедерация Швейцария - изпълнено;
- Споразумение за продажба на Предписани емисионни единици между Република България и Република Австрия, в съответствие с чл. 17 на Протокола от Киото - изпълнено;
- Приходи от ранните търгове в Европейската схема за търговия с емисии - усвоени;

- Приходи от търговете на квоти за емисии от авиационни дейности – за годините на реализация на стратегията този източник не е сигурен;
- Двустранни споразумения за продажба на нефинансирано разпределено количество емисии по чл. 67, ал. 5 и 6 на ЗОИК (с Република Малта и с Федерална република Германия) – в процес на финансиране на проекти с тези средства;
- Програма “Опазване на околната среда и климатични промени”, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство - изпълнена;
- Други източници на финансиране (проекти, по които НДЕФ е бенефициер) – за принос към развитие на политиките в сферата на опазване на околната среда.

2.3. Реализирани програми

НДЕФ е работил успешно по следните програми, като някои продължават своето действие и към момента на разработване на Стратегията, а именно:

- Национална схема за зелени инвестиции – 2011 – 2016 г.
- Инвестиционна програма за климата – от 2015 г.
- Инвестиционна програма „Минерални води“ – от 2016 г.
- Програма „Микропроекти за климата“ – от 2017 г.
- Предифиниран проект № 3 BGENVIRONMENT-4.001 „Прилагане на иновативни мерки за смекчаване и адаптация към изменението на климата в общините в България“

В рамките на посочените програми са подкрепени проекти на множество общини, училища, детски градини, лечебни заведения и други институции.

2.4. Правна рамка, приложима към дейността на НДЕФ

Разпоредбите на чл. 66 - 68 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) регулират статута, устройството и източниците на поступления в НДЕФ. Като източници на финансиране в него са определени суапови сделки „Дълг срещу околна среда“ и „Дълг срещу природа“,

международната търговия с предписани емисионни единици (ПЕЕ) за парникови газове, продажба на квоти за емисии на парникови газове за авиационни дейности, както и правителства и международни финансови институции и други дарители на средства, предназначени за опазване на околната среда в Република България.

Съгласно ЗООС, средствата от НДЕФ се разходват за екологични проекти и дейности в съответствие с условията на дарителите и с приоритетите на националните екологични стратегии и програми, както и с целите и приоритетите на Националната схема за зелени инвестиции.

Законът регламентира структурата и начина на управление на НДЕФ. В тази връзка е важно да се отбележи, че съществуващата структура Консултативен съвет следва да се запази, тъй като чрез своето участие в процеса на вземане на решения, представителите на донорите допринасят за още по-ефективното разходване на отпуснатите средства и на практика формират партньорски взаимоотношения с Фонда.

Подробни правила относно функционирането на НДЕФ са посочени в Наредбата на Министерски съвет за устройството и дейността на Националния доверителен екофонд.

В известен смисъл ролята и задачите на НДЕФ в областта на политиката по изменението на климата и ограничаването на емисиите на парникови газове се регулират от Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК).

ЗОИК в редакцията си преди 2 октомври 2025 г. посочваше НДЕФ като възможен инструмент за управление и разпределяне на приходи от продажбата на квоти за емисии от авиационни дейности, след постъпването им по бюджета на ПУДООС. В последната редакция на закона НДЕФ не присъства, но разходването на тези приходи остава по ред, определен с подзаконов акт на министъра на околната среда и водите.

Този източник на финансиране остава възможен, но не е сигурен за периода на действие на Стратегията.

Хипотезата на чл. 67, ал. 6 в Раздел II на Глава пета от ЗОИК е още по-различна от гледна точка на определянето на функции и задачи за НДЕФ. Тази глава от закона е посветена на изпълнението на Решение № 406/2009/ЕО. То урежда възможността годишните разпределени количества емисии по чл. 3, §. 2 от Решение № 406/2009/ЕО, разпределени на Република България, да се прехвърлят на други държави – членки на Европейския съюз. Това може да стане по реда на Решение № 406/2009/ЕО, като се спазват и условията на чл. 19 от ЗОИК. По този начин се създава друга възможност за междудържавна търговия с емисии в рамките на ЕС, която може да формира допълнителни приходи за Бълга-

рия. Член 67, ал. 6 от ЗОИК гласи, че приходите от нея постъпват по бюджета на ПУДООС и се разходват чрез НДЕФ.

Този източник на финансиране също не е сигурен, защото за момента България вече не разполага със свободни годишни разпределени количества.

2.5. Партньори и организации, подкрепящи сходни инициативи

Един от основните партньори с особена важност за дейността на НДЕФ е Националното сдружение на общините в Република България. Имайки предвид, че общините в България са едни от главните бенефициенти на Фонда, доброто сътрудничество между двете институции дава възможност да се реализират различни програми и изпълняват множество успешни проекти в общини в България. НСОРБ трябва да продължи да служи като гарант за успешното инициране на иновативни идеи и реализиране на успешни съвместни процедури в областта на околната среда и по-специално в областта на климата.

В последните години важен партньор при успешното реализиране на програми на НДЕФ е фонд ФЛАГ. Двете институции успешно работят по програмите за енергийна ефективност и за оползотворяване на природните ресурси от минерални води, мотивирайки общините да разработват проекти за преход към чиста енергия. Фонд ФЛАГ е важен финансов инструмент за осигуряване на заемни средства за общините и по този начин осигурява добри възможности за реализиране на успешни и полезни проекти.

Партньори в дейността на НДЕФ са и представители на академичната общност в лицето на БАН, представители на граждански организации, работещи в областта на опазване на околната среда, енергийни агенции и други.

През последните години се развиват успешни партньорства с няколко висши училища – Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, УАСГ и др. Тези партньорства осигуряват възможността за реализация на редица проекти, чрез които НДЕФ активно участва във формирането и утвърждаването на национални политики по темата за адаптация към климатичните промени и по темата за поведението на ползвателите на публични обекти, в които се правят публични инвестиции за подобряване на енергийните им характеристики.

Много успешни са партньорствата със специализираните неправителствени организации, като Енефект, Екоенергия, Софена и някои други енергийни агенции по темите за управление на енергията в общините – една често negliжирана, но базисна потребност по отношение на инвестициите за енергийна ефективност в общините.

По тези теми НДЕФ създава и витални партньорства с няколко международни организации от Германия, Румъния, Полша, Чехия, Словения и др.

НДЕФ е установил добро сътрудничество с международни партньори – институции със сходни цели, с които партнира при изпълнение на различни програми и проекти в областта на опазване на околната среда.

2.6. Добри практики

Институции със структура на управление и начин на финансиране, подобен на НДЕФ, не могат да бъдат установени. Поради тази причина, примерите за добри практики се фокусират не върху сходства в институционален аспект, а върху такива във функционален – как могат да бъдат подкрепени иновативни или по-високо рискови проекти в сферата на климата, с регистрирани успешно постигнати резултати. Такива примери са:

Европейски фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ) има за цел да подкрепи климатичните цели на Европейския съюз за насърчаване на устойчив енергиен пазар и опазването на климата чрез подход на сътрудничество, като допринася за смекчаване на изменението на климата и комбинира частен и публичен капитал за инвестиции, свързани с климата. ЕФЕЕ е помощен фонд, от който се финансират както разработването на проекти, така и инвестициите чрез различни финансови инструменти. Данните за финансираните проекти сочат, че български организации и институции не са реализирали проекти.

Европейският фонд за енергийна ефективност е алтернативно инвестиционно дружество с променлив капитал (société d'investissement à capital variable), регулирано от законите на Великото херцогство Люксембург и учредено под формата на акционерно дружество със седалище 31 Z.A. Bourmicht, L-8070 Бертранж, Велико херцогство Люксембург, регистрирано в Люксембургския регистър на търговията и дружествата под номер В 162036. Регистрирано е в Комисията за надзор на финансовия сектор като специализиран инвестиционен фонд в съответствие с Люксембургския закон от 13 г. февруари 2007 г. относно специализираните инвестиционни фондове.

Фонд „Градски иновативни действия“ (UIA) е инициатива на ЕС, която предоставя на градските райони в цяла Европа ресурси за тестване на нови и недоказани решения за справяне с градските предизвикателства, свързани с опазване на околната среда. UIA съфинансира 80% от дейностите на проекта. Общо UIA може да предостави до 5 милиона евро от ЕФРР за изпълнение на иновативен проект.

Инициативата за градски иновативни действия (UIA) е посочена в член 8 от Регламента за ЕФРР. Той е инструмент на Комисията и се управлява от Генерална дирекция „Регионална и градска политика“ чрез непряко управление. Комисията делегира изпълнението на инициативата на френския регион Hauts-de-France. Регионални органи осигуряват прозрачно и балансирано управление и гарантират, че средствата се изразходват по възможно най-добрия начин. Европейската комисия е централният орган за вземане на решения за инициативата UIA и нейната обща задача е да гарантира качеството и ефективността на изпълнението на инициативата. Избраните проекти на UIA се съгласуват от Европейската комисия след оценката и препоръките на панел от външни експерти и Постоянния секретариат.

2.7. Национална рамка

За да се очертаят областите на развитие на НДЕФ е нужно да се разгледа каква е средата и какви са ангажиментите, които са поети на национално ниво?

Декарбонизация

България се ангажира с декарбонизацията на икономиката, като поставя цел за климатична неутралност до 2050 г. Основните усилия са насочени към намаляване на емисиите на парникови газове и увеличаване на дела на възобновяемата енергия:

1. Националната цел за 2030 г. предвижда дял на ВЕИ в брутното крайно енергийно потребление от 34,96%. Целта обхваща енергия от слънчеви, вятърни, водни и на основата на биомаса източници;
2. В електроенергийния сектор целта е 49,34% дял на ВЕИ, който се очаква да бъде постигнат чрез новоизградени мощности (основно вятърна и слънчева енергия) с капацитет до 7 160 мВт след 2022 г. Прогнозите включват и развитие на геотермални източници в определени региони на страната;
3. Устойчивото развитие на сектора ще включва въвеждането на водородни технологии и иновации. Плановете предвиждат внедряване на технологии за производство на зелен водород чрез електролиза, захранвана от ВЕИ, както и интеграция на водорода в индустрията и транспорта.

Енергийна ефективност

Енергийната ефективност е ключов приоритет, тъй като България остава сред страните с най-висока енергийна интензивност в ЕС (394.95 кгое/1000 EUR през 2022 г.). Планът включва:

1. Санитаране на жилищни и нежилищни сгради с цел намаляване на енергийното потребление. Програмите обхващат термоизолация, модернизация на отоплителни системи и внедряване на системи за управление на енергията в обществените сгради;
2. Програми за енергийна ефективност в транспорта и индустрията. Включват стимули за електрификация на транспорта, намаляване на въглеродния отпечатък от производствените процеси и оптимизация на енергийните потоци;
3. Насърчаване на иновации и нови технологии за подобряване на енергийната ефективност, като интелигентни мрежи, енергийно ефективни уреди и оборудване.

Възобновяеми енергийни източници

ВЕИ заемат централно място в плана за енергийния преход:

1. Развитие на слънчевата и вятърната енергия с акцент върху децентрализираното производство и потребление. Това включва стимулиране на индивидуални слънчеви панели и малки вятърни турбини за домакинства, индивидуални публични потребители и общности;
2. Подкрепа за енергийни общности и индивидуални потребители на ВЕИ чрез финансови механизми, като грантове и кредити с ниска лихва;
3. Насърчаване на използването на биомаса и утайки от пречиствателни станции за енергийни цели. Планира се разширение на съоръжения за обработка на биомаса и внедряване на когенерационни инсталации.

Така очертаната рамка за България автоматично се превръща и в посоката на действие, достъпна за НДЕФ, която ще е насочена към устойчив енергиен преход, адаптиран към климатичните промени, с фокус към декарбонизация и повишена енергийна ефективност.

3. Анализ на дейността и структурата на НДЕФ

SWOT анализът, освен че е метод за анализ, много успешно и широко се използва за целите на стратегическото планиране. В тази връзка, въз основа на неговите компоненти, разгледани детайлно по-долу, се очертават и основните обобщени характеристики на НДЕФ като финансираща организация:

1. Основното предимство на НДЕФ е в доказаната експертиза в подкрепа на мерки в областта на климата, вкл. такива, които могат да са определени като нишови;
2. Същевременно, поради малкия по размер разполагаем финансов ресурс в сравнение с другите финансиращи програми и инструменти, както и конкуренцията от тяхна страна по отношение параметрите на финансиране, дейността на НДЕФ е силно ограничена като възможности за подкрепа;
3. Като най-сериозна възможност се очертава специализацията в сферата на климатичните промени, която е предпоставка за участие на НДЕФ при реализацията на различни мащабни финансови инициативи.

Съществен елемент, оказващ влияние върху дейността на НДЕФ, е актуалната политическа обстановка и посоката на развитие на ресорните институции, от които зависи структурирането и прилагането на различните значими финансиращи програми, както и самото финансиране на НДЕФ.

СИЛНИ СТРАНИ

1. НДЕФ е независима институция – не принадлежи към държавната администрация и е политически необвързана;
2. Солидна експертиза при привличане и управление на външно финансиране;
3. Опит при реализация на мерки в различните сектори на околната среда, с прилагане на гъвкави решения;
4. Прилагане на механизми, различни от стандартното субсидиране, напр. ЕСКО договори;
5. Прилагане на холистичен подход, с акцент върху устойчивостта и ефектите отвъд финансирането на конкретната инфраструктура;
6. Подкрепа на нишови сфери, свързани с климата и околната среда;
7. Изградени партньорства, даващи солидна основа на знание;
8. По-ниска административна тежест в сравнение с други програми;
9. Пряка работа с бенефициентите в хода на изпълнение на проектите им, експедитивно решаване на проблеми, разглеждане на отчетни документи, разплащания;
10. Въздействието на реализираните програми и проекти на НДЕФ е дългосрочно и мащабно, защото е свързано с промяна в нагласите, капацитета и поведението на бенефициерите и партньорите;
11. Сътрудничеството с Фонд ФЛАГ, което освен всичко показва бъдещите възможности за осигуряване на съвместно комбинирано финансиране.

СЛАБИ СТРАНИ

1. Затруднено планиране на дейността поради несигурност относно своевременното осигуряване на нужното финансиране;
2. Не напълно дигитализирани процедури на работа, все още частично използващи „аналогови“ методи и инструменти - подаване на място, изискване на документи на хартиен носител и др.;
3. Недостатъчно активна комуникационна дейност за информиране на широката общественост за дейността на НДЕФ, вкл. слаба публична комуникация с потенциалните бенефициенти на програмите, обявявани от НДЕФ;
4. Липса на ясна процедура, която да стимулира потенциалните бенефициенти сами да инициират и допринасят за генерирането на иновативни проекти.

ВЪЗМОЖНОСТИ

1. Съществуващи условия за продължаваща подкрепа на тестови или експериментални проекти и методи – Фондът като център за иновации при изпълнението на проекти за околна среда;
2. Специализацията в сферата на климатичните промени е предпоставка за участие на НДЕФ при реализацията на различни мащабни финансови инициативи, напр. Социален климатичен фонд, Декарбонизационен фонд и др.
3. Разработване на финансови механизми, които да стимулират привличането на външен, вкл. корпоративен капитал;
4. Въвеждане на система за електронно отчитане и управление за проектите, финансирани от НДЕФ;
5. Укрепване работата с академичната общност за генериране на нови идеи и тестването им в реална среда.

ЗАПЛАХИ

1. Нестабилна политическа среда, с променящи се приоритети на действие;
2. Законодателна несигурност по отношение размера на привлеченото финансиране;
3. Наличие на други финансиращи програми, подкрепящи същия тип инвестиции, но при по-добри условия;
4. Промени в европейско и национално законодателство, към които НДЕФ може да не успее да се адаптира.

4. Стратегия за развитие на НДЕФ

Съгласно своите организационни и стратегически функции, НДЕФ има следните приоритетни области на действие:

1. Ликвидиране на замърсявания и увреждания на околната среда, настъпили в минало време и кръгова икономика;
2. Намаляване замърсяването на въздуха и ограничаване на и адаптация към изменението на климата;
3. Опазване чистотата на водите, управление на водните ресурси и превенция и управление на риска от наводнения;
4. Подпомагане на националната екологична мрежа и опазване на биологичното разнообразие, вкл. пилотни проекти за възстановяване на типове природни местообитания;
5. Други приоритетни области, включени в националната политика в сферата на опазване на околната среда.

За да може Стратегията да бъде фокусирана и в същото време неограничаваща, подходът на планиране следва да бъде базиран на гъвкавост, съобразена с възможностите за осигуряване на финансов ресурс в подкрепа на дейността. Тъй като периодът на действие на Стратегията е достатъчно голям, то нейният обхват следва да позволява адаптиране към текущите пазарни условия, като развитието е свързано и с проактивното поведение на НДЕФ по отношение провеждането на своята дейност.

С оглед на спецификата на НДЕФ, неговите основни цели и досегашния опит, Стратегията за развитие е силно зависима от възможностите за финансиране. Според тяхното успешно „експлоатиране“ има възможност НДЕФ да се развие като съществен участник в процеса на управление на различни финансиращи фондове, програми и механизми, но за постигането на трансформация се изисква ясна и категорична подкрепа на национално ниво. Ако такава подкрепа не бъде предоставена, то ролята на НДЕФ следва да се ориентира около инициативи, имащи пилотен или тестови, експериментален характер. Особеностите на досегашното финансиране, с което НДЕФ разполага, му позволява да провежда собствена линия на подкрепа по отношение на климатичните промени. Именно в тази посока в България **има дефицит от прилагане на нови и адаптирани подходи за решаване на проблемите**, тъй като основните финансиращи програми се фокусират върху обемите, а не върху решенията. Съществено условие е **съществуващият постоянен източник на финансиране (приходите от търговете на емисии за авиационни дейности) да бъде запазен, както и да се търсят възможности за разширяването му, например чрез финансиране от постъпили в бюджета друг тип такси, плащани от субектите – ползватели или замърсители.**

В тази връзка е редно да се отбележи, че при формулиране на стратегическата рамка за дейността, Стратегията трябва да отразява прякото задължение, което възниква от факта, че се ползва ресурс от замърсяване, а именно - да се използва срещу замърсяването, или за намаляване ефектите върху климатичните промени.

Поради тази причина първоначално са представени възможностите за финансиране и впоследствие, според очертаните перспективи, се дефинира стратегическата посока за развитие на НДЕФ.

4.1. Възможности за набирание на средства и източници на финансиране

Начините за финансиране на НДЕФ са изрично описани в чл. 2 от Наредба за устройството и дейността на Националния доверителен екофонд. Възможностите са в много и различни посоки, и зависят от активността на НДЕФ и подкрепата, която може да получи на национално ниво.

Въз основа на анализа на досегашната дейност, основните източници за финансиране на дейността на НДЕФ за разглеждания период се очаква да са:

- *Управление на средства от продажба на квоти за емисии на парникови газове за авиационни дейности при условията на Наредба № 1 от 04.03.2015 г., която се очаква да бъде актуализирана след промените в ЗОИК от октомври 2025 г.*

Самият факт, че важна част от финансирането на НДЕФ идва от този източник, предполага и реализацията на програми, които да са насочени към намалението на емисиите. Запазването или дори разширяването на обхвата на този финансов източник е задължително условие за дейността на НДЕФ.

- *Управление на средствата от продажба на годишните разпределени количества емисии по чл. 3, §. 2 от Решение № 406/2009/ЕО и по Регламент (ЕС) 2018/842. Съгласно чл. 67, ал. 6 от ЗОИК приходите от тази търговия постъпват по бюджета на ПУДООС*

Това са международни споразумения, в които на двустранна основа се договаря финансиране за страната – получател, и средствата се отпускат целево за управление от страна на НДЕФ. Този източник на финансиране към момента е несигурен, тъй като е известно, че не са налични свободни годишни разпределени количества емисии.

- *Управление на средства, получени във връзка с Инвестиционна програма Минерални води, както и допълнително финансиране от националния бюджет*

С оглед естеството на последната иницирана от НДЕФ програма – Инвестиционна програма „Минерални води“, е необходимо да се проучи възможността приходите по реда на чл. 102 на Закона за водите да бъдат пренасочени към НДЕФ и използвани приоритетно за насърчаване на мерките, свързани с минерални води и геотермална енергия на общинско ниво.

- *Управление на други средства, постъпили от правителства и международни финансови институции и други дарители, предназначени за опазване на околната среда в Република България*

Функцията произтича от ЗООС и дава на НДЕФ широки възможности за финансиране на проекти практически във всеки екологичен сектор в България и така го превръща в основния финансиращ механизъм в сферата на околната среда със средства от чуждестранни донори. В това число влизат и:

- *Финансиране по междуправителствени споразумения (напр. с правителството на Швейцария)*

Установеното в исторически план отлично сътрудничество в рамките на Споразумението „Дълг срещу околна среда“ е предпоставка за реализация на програми, подкрепени от външни донори. В процес на договаряне между МОСВ и правителството на Конфедерация Швейцария е програмата ПроПарк, в която на НДЕФ е отредена роля да управлява един от компонентите, в случай, че програмата бъде договорена.

- *Финансов механизъм на ЕИП и Норвежки финансов механизъм*

Отново базирано на предходен опит, финансирането на комплексни общински проекти, където водещата роля на НДЕФ в структурирането и управлението е доказала своята значимост, е предпоставка за бъдещо развитие.

- *Съвместно разработване на механизми и програми с големи корпоративни или финансови институции*

Това са възможности, където големи корпоративни или финансови институции отделят ресурс за определени цели, и НДЕФ може да допълва финансирането за частта от проектите, които имат принос към неговите цели, като по този начин се увеличава дела на привлечения външен капитал и се върви към развитие на комбинирани устойчиви финансови инструменти.

- *Участие като бенефициент в проекти на национално и централноевропейско ниво*

Тази възможност следва да се разглежда като подкрепяща основната дейност на Фонда и то основно в проекти, където НДЕФ целево може да развива и защитава политиките в сферата на климата, като Фондът не бива да се превръща в проектно ориентирана организация.

Наред с описаните възможности, които са познати от предходния период, се откриват и други възможности, където НДЕФ би могъл да има активна роля.

Такава възможност е работата по *Социалния климатичен фонд*. Очаква се този фонд да се създаде в началото на 2026 г., за да се смекчат негативните последици от разширяването на търговията с емисии от изгаряне на горива в сградите и транспорта от 1 януари 2027 г.

Подобна възможност е включването на Фонда при реализацията на план „Енергетика и Климат“, като отговорностите могат да се отнасят основно до областта на енергийната ефективност и по-специално прилагането на различни механизми, където се цели привличане и на частен капитал (на база на вече придобития опит по договори с гарантиран резултат – ЕСКО договори), както и в сферата на ВЕИ за собствено потребление (вкл. при стопански субекти).

Друга потенциална възможност, от която НДЕФ може да се възползва, като аргументира участието си с дългогодишния си опит, е при управлението на *Националния фонд за декарбонизация*. Създаването на фонда предстои, той е заложен като една от реформите, подкрепени от Плана за възстановяване и устойчивост и има за цел подпомагането на инвестициите в нисковъглеродно развитие, чрез устойчиво и целенасочено финансиране на широка група бенефициенти. Предвижда се той да бъде основна финансова схема в подкрепа обновяването на сградния фонд в България. Този фонд ще адаптира финансовите инструменти или ще структурира допълнителни такива при необходимост, с цел динамично адресиране на бариерите пред повишаването на енергийната ефективност, което отлично съвпада с натрупания опит и сфера на работа на НДЕФ.

Освен това, с въвеждането на нови и все по-стриктни регулации спрямо дейността на бизнеса, от него се изисква заделянето на ресурс, с който да се компенсират нанесените вреди. Такъв пример е изискването към *бранша на природни горива, които са задължени по линия на европейското законодателство да създадат фонд, подкрепящ мерки за намаление на емисиите*. С оглед специализацията е възможно НДЕФ да се ангажира с управлението на такъв (или подобни фондове), като по този начин ще осигури възможност да провежда своята политика, а от друга страна ще освободи конкретния бранш от изпълнение на крайно нетипична за него задача.

Поради многообразието от възможности и допускането, че не всяка от тях ще се реализира, приемаме, че пред НДЕФ има **3 възможни варианта за сценарии на развитие**, които могат да се сведат до:

Вариант 1

НДЕФ, оформена като „бутикова“ финансираща институция, запазва актуалните нива на разполагаемо финансиране и се съсредоточава върху:

- пилотни проекти, където инициаторите са потенциалните бенефициенти, прилагайки подход на планиране отдолу – нагоре;
- финансиране в нишови области, идентифицирани въз основа на сравнителен анализ по отношение на подкрепата, която се предоставя по други финансови инструменти;
- реализация на поведенчески дейности за ограничаване на климатичните промени и адаптация към тях.

Вариант 2

Това е разширен вариант на предходния, където финансирането е в малко по-голям размер, основно на база междудържавни споразумения, или предоставен допълнителен ресурс от националния бюджет. Така обхватът на подкрепа, в допълнение към предходния вариант, се разширява и с:

- насърчаване тестването на иновативни методи и подходи;
- възможност за реализация на стратегически проект/и, където множество партньори инициират проектна идея, която има потенциал за репликиране след доказване на нейната приложимост, или това е проект, който следва да подготви, създаде условия за реализация на много по-мощна инвестиционна схема, независимо от източника за нейното последващо изпълнение. За тази цел това може да е проект на общини и други организации, който предходно е бил финансиран от друг източник, създадена е концептуалната основа, извършени са подготвителни работи и чрез подкрепа от НДЕФ може да се провери експериментално неговата приложимост и потенциал за мултипликация.

Вариант 3

При този вариант НДЕФ успява да се включи в управлението на различни фондове (Социален климатичен фонд, Национален декарбонизационен фонд или подобни) и неговата дейност преминава на друго ниво, където освен обхвата, описан в предходните два варианта, се включва и работа по администриране и управление на мащабни по своя размер на финансиране и териториален обхват схеми. Така НДЕФ се превръща в инструмент за правене на политики на национално ниво.

4.2. Мисия, цели и направления за работа

Независимо, че мисията на НДЕФ е заложена при неговото създаване и тя неизменно остава опазване на околната страна в Р. България, с фокус намаляване въздействието на климатичните промени, то с оглед на актуалните тенденции, **МИСИЯТА ЗА ПЕРИОДА 2026 – 2035 г.** се формулира като:

НДЕФ допринася за устойчивото опазване на околната среда и за по-качествен начин живот, чрез прилагане на иновативни холистични подходи и промяна на мисленето на местно и национално ниво

Въз основа на мисията, се формулира и **ДЪЛГОСРОЧНАТА ВИЗИЯ** за развитието на НДЕФ, където:

- **Източниците на финансиране на НДЕФ** са базирани на създадена и развиваща се устойчива връзка между публични (включително международни) и частни източници на финансиране;
- **Влияние върху общата среда** – запазва се и се развива функцията на НДЕФ като връзка между централната и местната власт, като прилаганите иновации променят практиките в цялостната социална среда;
- **Пазарно позициониране** – НДЕФ се запазва като „бутикова“ институция, но по-разпознаваема и с по-широк кръг бенефициери;
- **Тематичен фокус** – дейността се концентрира върху мерки, насочени към Климат (адаптация и мерки за намаляване на въздействието) и *Биоразнообразие и дива природа* (възможност за инициране на „Фонд хижи“).

Въз основа на така дефинирания дългосрочен ангажимент, работата на НДЕФ ще е насочена към **ОСНОВНА ЦЕЛ:**

Подкрепа на усилията на национално ниво за намаляване на въздействието и адаптация към климатичните промени чрез по-нататъшно утвърждаване на НДЕФ като един от основните фактори за подпомагане формирането и реализирането на политики в областта на околната среда.

Нейното реализиране ще се постигне чрез следните **конкретни цели:**

1. *Разширяване на инструментариума за адаптация към климатичните промени, чрез реализация на стратегически, пилотни или експериментални проекти;*

2. *Повишаване информираността, знанието и разбирането за проблемите, свързани с климатичните изменения;*
3. *Привличане на допълнителен финансов ресурс (вкл. частен) чрез иновативни финансови инструменти.*

Тяхното изпълнение ще се осъществи чрез целенасочена и ефективно структурирана подкрепа в стратегически направления и съответните мерки за действие, където и трите цели могат да се разглеждат като хоризонтални, тъй като се подкрепят взаимно, но по различен начин, от формулираните стратегически направления.

Няколко са основните допускания, с които прилагането на Стратегиата ще се съобразява.

1. НДЕФ има възможност да играе ролята на инкубатор на идеи, предоставяйки финансова подкрепа на приоритетно публични субекти за тестване и експериментирание на различни методи, механизми и технологии, които след доказване на приложимост и устойчивост да се прилагат по-широко с подкрепата на по-масовите финансови инструменти и програми. Тази роля е присъща на НДЕФ въз основа на досегашната работа и следва да се разглежда като основополагаща при определяне на бъдещите програми, които фондът ще реализира;
2. Работата на НДЕФ следва да се развива на база изграждането на активни взаимоотношения с академичната общност и бизнеса (където това е приложимо), за да може да се извлече максимална ползност от натрупаните доказани научни и практически проверени знания, методи за решаване на проблеми, технологични решения в идентифицираните стратегически направления. По този начин той може да заеме мястото на катализатор на политики (и „жива“ лаборатория), като чрез предоставяне на финансиране за иновативни или тестови проекти „прокарва“ пътя за тяхното бъдещо по-мощно мултиплициране;
3. Като условие при програмирането на бъдещите програми е възможно да се въведе задължителното включване на неинвестиционен компонент, който е свързан с образователни и/или информационни дейности;
4. Стремещт на НДЕФ трябва да е да осигурява допълняемост на финансирането, като се избягва припокриване с други финансиращи източници и създаването на конкуренция между тях, основно на база размера на субсидираното финансиране;
5. За да може програмирането на бъдещите програми да е обосновано като рамка на подкрепата, която от своя страна е основана на търсене от страна на потенциалните кандидати, е възможно НДЕФ да задели малък фонд (3 – 4 % от разполагаемия ресурс),

с който да финансира собствени проучвания и анализи, изпълнени от външни специалисти;

6. Всяко от стратегическите направления не изключва и възможността НДЕФ да участва като бенефициент в големи, стратегически проекти за разработване и прилагане на политики за адаптация към климатичните промени, без значение източника на финансирането им (напр. програми Horizon, Life и др.). Тази активност от една страна ще позволи на НДЕФ да изпълнява по-активна роля при формирането на националните политики, а от друга ще разшири партньорството и възможностите за сътрудничество с други български и международни организации.

Направления за работа

Стратегическо направление 1 – „Разширяване на тематичния обхват на политиките по околна среда в дейността на НДЕФ“	Мерки за действие
	1.1 Усъвършенстване и обогатяване на финансовите инструменти за изпълнение на проекти за енергийна ефективност, в т.ч. и възобновяеми източници за енергия;
	1.2 Развитие на подходите в подкрепа на управлението на енергия на местно ниво и въвеждане на умни системи за управление на енергопотреблението;
	1.3 Подкрепа за прилагане на политиките и разработване на подходящи мерки за адаптация към климатичните промени, в т.ч. и ресурсна ефективност;
1.4 Обогатяване на подходите в подкрепа на дейностите за опазване на биологичното разнообразие.	

Европейският съюз се е ангажирал да постигне климатична неутралност до 2050 г., за да допринесе за предотвратяване на климатичните изменения. Тази цел вече е правно обвързваща с приемането на европейския закон за климата, който също така предвижда намаляване на емисиите на парникови газове с 55% до 2030 г.

Тъй като производствените процеси (в т.ч. и транспорта) и потреблението на енергия са най-големият източник на парникови газове, следва да се насърчи отговорното потребление, като се премине към използването на чисти източници на енергия, прилагането на технологични решения с висока ефективност, насърчаването на природно-базирано решение (nature based solutions), както и налагането на

модел на поведение, обвързани с промяна на отношението относно опазването на околната среда.

От друга страна, според доклад на Европейската агенция за околна среда от 10.03.2024 г.: „Европа е най-бързо затоплящият се континент и рисковете, свързани с климата, застрашават нейната енергийна и прогностическа сигурност, екосистемите, инфраструктурата, водните ресурси, финансовата стабилност и здравето на хората.“ Според публикуваната оценка много от тези рискове вече са достигнали критично ниво и биха могли да се превърнат в катастрофални, ако не се предприемат спешни и решителни действия.

За да подпомогне политиките, свързани с постигане на климатична неутралност и адаптацията към климатичните промени, Стратегията на НДЕФ в периода 2026 – 2035 г. ще подкрепя мерки, които имат пряк принос към подобрене в отделните сектори - градско развитие, енергетика и енергийна ефективност, биоразнообразие, насърчаване използването на чиста енергия, като действията имат влияние върху основните елементи на околната среда, които са във фокуса на действие на НДЕФ (въздух, вода, отпадъци, биоразнообразие), и по възможност ще се търси техния комбиниран ефект. В допълнение, с приоритет ще се третират програми и проекти, които имат експериментален или иновационен характер. По този начин се цели НДЕФ да се превърне в инкубатор на идеи, които след като докажат своята приложимост и жизнеспособност, да могат да се мултиплицират чрез подкрепа от други финансови инструменти.

Стратегическо направление 2 – „Институционално развитие в съответствие с динамичните обществено-икономически процеси в България и Европейския съюз“	Мерки за действие
	2.1 Ефективно позициониране в мрежите от заинтересовани страни и партньори, както и източници на финансиране;
	2.2 Подобряване на физическата и електронна среда и устойчиво управление на средата и достъпните ресурси;
	2.3 Непрекъснато усъвършенстване на експертния потенциал на екипа на Изпълнителното Бюро, включително чрез усъвършенстване на профила на фонда като работодател;
2.4 Оптимизиране и регулярно провеждане на комуникационни дейности.	

Институционалното развитие на НДЕФ е обособено като стратегическо направление, тъй като без добре структурирана администрация, подготвена за динамичната среда в която се развива, поставените цели и задачи не биха били реалистични за постигане.

Направлението акцентира върху различни елементи от организационно – управленските дейности, присъщи на всяка административна структура, и предвижда мерки, насочени към:

- Разширяване на сътрудничеството както с потенциални партньори и мрежи от организации с близки цели, така и по отношение потенциалните източници на финансиране, без значение дали става въпрос за национално или международно ниво, както и дали те са публичноправни или частноправни субекти.
- Дигитализацията, внедряването на модерни системи и инструменти за управление на процесите, подобряването на физическата среда на работното място са сред основните предпоставки за постигане на набелязаните цели на стратегическо ниво.
- Повишаване на индивидуалните професионални знания, в т.ч. развитие и подобряване на компетенции и умения, свързани с управление на стреса, работа в екип, комуникационни умения и други, са в основата на ефективното прилагане на Мисията и Визията на организацията.
- Комуникационните дейности, базирани и на разработения като част от стратегията комуникационен план, са критично важни за дейността на НДЕФ и особено за онази част от начертаната Визия, свързана с пазарното присъствие, където разпознаваемостта е изведена на преден план.

В съответствие с дефинираната стратегическа рамка на развитие, и с цел подпомагане бъдещата дейност на НДЕФ, в Стратегията са идентифицирани набор от индикативни дейности, които биха могли да подкрепят избраната посока на развитие. Тези дейности са представени като Списък с примерни програми за финансиране (виж Приложение 1), като те могат да бъдат допълвани и разширявани, без да са задължителни за прилагане. Очаква се, при определянето на дадена програма за подходяща, тя да бъде доразработена и детайлизирана, така че да отговаря на конкретните изисквания на финансиращия източник, както и на актуалните нужди на крайните ползватели и целевите групи, към които тя ще бъде насочена.

В допълнение към Списъка с индикативни програми за финансиране, като Приложение 2 към Стратегията е разработен и представен План за действие 2026 – 2028 г., като той е част от Стратегията и съдържа конкретни мерки за реализация на целите ѝ. За всяка мярка са посочени съответните срокове за нейното реализиране и, където е приложимо - необходимите финансови ресурси и потенциалните източници на финансиране.

4.3. Институционално развитие – необходими човешки и материални ресурси

Ресурсната обезпеченост на НДЕФ се разглежда в два аспекта: материална и човешки ресурси.

Според анализ към 28.02.2026 г. НДЕФ е оборудван с необходимата техника и софтуер, нужни за изпълнението на задачите. Същото се отнася и за превозни средства, които са пряко свързани с дейността и особено проверките на място. С оглед продължителността на Стратегията, при възникване на необходимост от закупуване на ново оборудване, софтуер или превозни средства, същата трябва да се планира своевременно.

Към 28.02.2025 г. в ИБ на НДЕФ работят 9 души на постоянен трудов договор. Тяхното разпределение обезпечава изцяло функционалните отговорности, свързани с различните етапи от работния процес.

Необходимостта от допълнителни служители следва да се определя от възприетата посока на развитие и мащаба на дейност, към която НДЕФ ще се стреми занапред. С оглед на актуалната ситуация, може да се приеме, че наличният състав е достатъчен за изпълнение на текущите задачи, като обаче стои въпросът за известна зависимост в звената, където има назначен само по един служител и чиито отговорности не биха могли да бъдат изпълнявани от негов колега.

По отношение на оптимизиране процесите на работа и постигане на по-ефективно използване на ресурсите, усилията на екипа на НДЕФ ще бъдат насочени в следните направления:

Управленско - административни

1. Да се доизгради и усъвършенства системата за електронно управление на проектите, за да се дигитализира процеса и да отпадне представянето на документи на хартия;
2. Според прилагането на комуникационните цели, да се ангажира служител, който да е отговорен за информираност и публичност, но с цел ефективното му използване да бъде въввлечен и в реализацията на оперативната дейност на НДЕФ;
3. Да се използва мрежата на НСОРБ и другите партньорски мрежи за по-активно представяне дейността на НДЕФ, както и за изследване на нуждите, тъй като това ще осигури пряк достъп до бенефициентите;
4. Да се изготви анализ на нуждите от обучение и на негова база да се подготви програма за включване в обученията за служителите на НДЕФ, с цел повишаване на тяхната квалификация и придобиване на нови умения.

Организационно - процедурни

1. Да се разработи единно ръководство за изпълнение и отчитане на проекти, като то да се приема като „Общи условия“, и за всяка програма за финансиране да се разработват само „Специфични условия“, които да отразяват нейната особеност, където е необходимо;
2. Да се разшири обхватът на дейността по програмиране, като се допусне използването на външна помощ, чрез която да се извършват специализирани проучвания и анализи, необходими за правилното програмиране и дефиниране на програмите;
3. Да се разработва Годишна индикативна програма за дейността на НДЕФ, която ще може да се използва и за информационни цели, освен като управленски инструмент;
4. Да се прави редовна проверка на дейността на другите финансиращи програми, за да може дейността на НДЕФ да се позиционира в нишови сектори;
5. Да се опрости процедурата по одобрение на тържните документи, като се делегира повече отговорност на самите бенефициенти.

4.4. Комуникационна стратегия

Комуникационната стратегия на НДЕФ е неразделна част от Стратегията за развитие на НДЕФ за периода 2026-2035 г. Тя награжда постигнатите резултати от първата Комуникационна стратегия от 2006 г. и последвалите комуникационни планове през последните години, отчитайки промените в икономическата и социална среда и най-вече новите задачи пред НДЕФ.

Общата цел на Комуникационната стратегия на НДЕФ е **да осигури условия и да обслужи успешната реализация и постигане на целите**, заложи в настоящата стратегия.

Специфичните цели на Комуникационната стратегия са:

- Осигуряване на максимална видимост и прозрачност за дейността на Фонда;
- Популяризиране на отделните програми, финансирани от Фонда;
- Информирание на потенциалните бенефициенти и крайни получатели за възможностите за финансиране;
- Повишаване информираността и компетентността на бенефициентите и крайните получатели при изпълнението на проекти;

- Информирание на партньорите и донорите за постигнатите резултати по отделните програми и за потенциала на екипа на НДЕФ;
- Принос за разширяване на обхвата на поведенческите програми в областта на околната среда сред подрастващото поколение.

При изпълнение на заложените цели, НДЕФ ще се ръководи от **следните принципи**:

- Регулярност – комуникация с всички целеви групи чрез регулярно разпространение на информацията относно дейността на НДЕФ чрез различни канали;
- Прозрачност и обективност на всички послания, обвързани с целите на Стратегията на Фонда;
- Използване на съвременни комуникационни средства за достигане до широката общественост у нас и в чужбина.

Основните целеви групи на Комуникационната стратегия на НДЕФ са:

- **Потенциални бенефициенти / крайни получатели** - допустими бенефициенти / крайни получатели, отговарящи на условията за участие в различни процедури, като публични институции от национален и местен характер, стопански субекти, организации на гражданското общество, професионални организации и сдружения, доставчици на социални и здравни услуги, образователни и обучителни центрове и институции;
- **Настоящи донори** - публични институции и международни програми и организации, с които НДЕФ по силата на споразумение и правни разпоредби изпълнява своята програма;
- **Потенциални партньори и донори** – публични институции и международни програми и организации, с които НДЕФ има възможност да партнира в бъдеще за постигане на своите цели;
- **Настоящи и потенциални партньори** – научни и образователни институции, други фондове, източници за съфинансиране на проектите на НДЕФ, професионални и неправителствени организации и асоциации, и др.;
- **Медиатори / разпространители на информация** - институции и лица, които информират, формират мнения и нагласи, оказват влияние в процеса на вземане на решения, подпомагат дейността на бенефициенти/потенциални бенефициенти и управляващата администрация под една или друга форма, включващи медии на централно и местно ниво: електронни, печатни, интернет, социални мрежи, медии за генериране на потребителско съдържание; юридически лица с нестопанска цел / браншови организации / консултантски организации; участници в процеса на вземане на решения

в България, политици / лидери на мнение в ЕС / европейските институции, информационни мрежи;

- **Широката общественост** – това е целевата група на гражданите на национално и регионално ниво.

При реализирането на комуникационните си дейности, НДЕФ ще използва различни **комуникационни средства**, като техният избор ще бъде съобразен със спецификата на посланията, характеристиката на целевата група и други. Ще се използва интегриран комуникационен микс, който да гарантира ефективността на комуникацията, както като дейности и форми, така и като канали.

Основните **комуникационни канали**, които ще бъдат използвани при изпълнението на Комуникационната стратегия на НДЕФ, са следните:

- Интернет сайт на НДЕФ – изцяло обновен, съдържащ полезна информация, насочена към всички целеви групи, с функционалности, позволяващи получаване на навременна обратна връзка от ползвателите му;
- Електронни медии – разпространители на регулярна информация от НДЕФ относно отворени процедури, постигнати резултати, актуална информация по въпросите на климата и други;
- Онлайн медии и социални мрежи – създаване и подържане на профил във Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn и мрежа за споделяне на видео файлове (например YouTube);
- Платформи на партньори и други организации, например НСОРБ и други;
- Директна комуникация (събития, информационни дни, семинари, обучения и др.);
- Участие с презентации и доклади в национални и международни форуми в областта на околната среда;
- Създаване на специализирани електронни информационни материали за потенциални бенефициенти на Фонда.

Неразделна част от Комуникационната стратегия на НДЕФ 2026 – 2035 г. са плановете за действие с конкретни мерки и срокове, като първият обхваща периода 2026 – 2028 г.

4.5. Очаквани резултати от прилагане на Стратегията

За нуждите на обективната оценка за реализацията на Стратегията е предвидено да се извършва преглед на постигнатите резултати, като това поради дългосрочния хоризонт на Стратегията ще се осигури на етапен принцип.

Така, за първия тригодишен период (2026 - 2028 г.) са формулирани следните индикатори за резултат:

1. Реализирани програми за финансиране на проекти - 3 броя

Дефиниция на индикатора – Програма е обособена процедура за набиране на проектни предложения, която може да е завършила или да е актуална към изтичане на отчетния период.

Начин на изчисляване на целевата стойност – отчитат се само тези програми, които са стартирани след 01.01.2026 г. и са приключили, или са актуални към 31.12.2028 г.

2. Размер на привлеченото финансиране - 15 милиона лева годишно

Дефиниция на индикатора – предоставените от всички външни източници средства на НДЕФ за реализация на неговите цели.

Начин на изчисляване на целевата стойност – отчитат се всички предоставени на НДЕФ средства, които включват договорените такива с договор / споразумение или друга форма на обвързващ документ (без значение на източника на финансиране), както и определените със закон средства. За целите на отчитането се ползват посочените документи, съобразно заложените в тях условия, а не счетоводни данни за физическо получаване на сумите.

3. Дял на мобилизирано съфинансиране - 40%

Дефиниция на индикатора – предоставените като съфинансиране средства от страна на бенефициенти, както и предоставените средства от други публични институции и частни организации, допълващи финансирането на НДЕФ, където тези средства кумулативно се използват за реализация на общо финансирани инициативи.

Начин на изчисляване на целевата стойност – Индикаторът се измерва в %, като съотношение между 1) Предоставените като съфинансиране средства (мобилизирани средства) и 2) Средствата, отпуснати от НДЕФ във въпросните инициативи.

4. Участие в проекти в ролята на бенефициент - 1 брой

Дефиниция на индикатора – проекти на национално или международно ниво, където НДЕФ е в ролята на Бенефициент и получава целево финансиране за реализация на дейности, свързани с неговите отговорности.

Начин на изчисляване на целевата стойност – брой на подписаните договори, в които НДЕФ има статут на Бенефициент (вкл. в качеството на Партньор) по проекти на национално или международно ниво.

За целите на текущото планиране и отчитане на дейността, в годишните планове може да се залагат и конкретни междинни цели по формулираните индикатори.

5. Механизъм за прилагане, наблюдение и актуализация на Стратегията

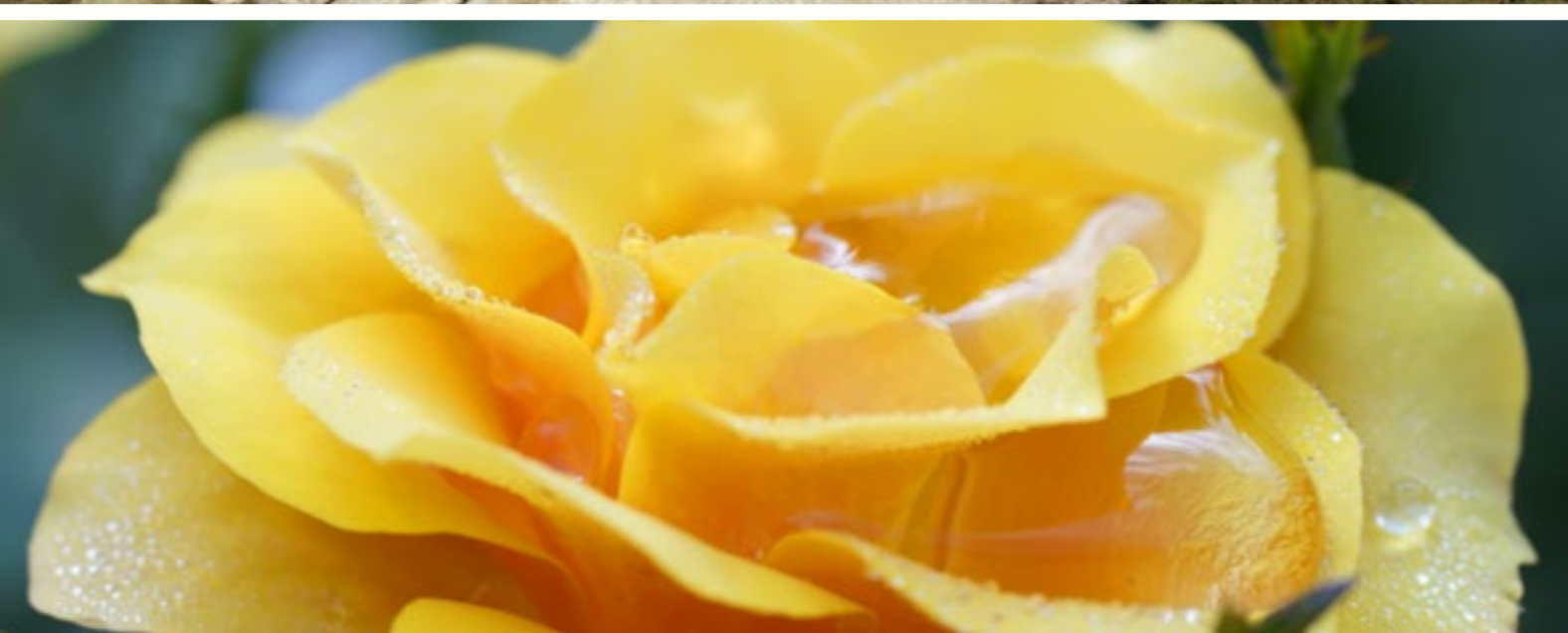
Стратегията за развитие на НДЕФ за периода 2026 – 2035 г. е разработена съобразно актуалната фактическа информация, направените анализи и допускания. Нейното приемане, както и на всички евентуални последващи промени, е предмет на одобрение от страна на Управителния съвет, докато прилагането ѝ е отговорност на Изпълнителния директор и членовете на Изпълнителното бюро.

За нуждите на наблюдение изпълнението на Стратегията са въведени основни индикатори за резултат, които маркират основните критерии, по които ще се оценява постигането на заложените цели. Независимо от тях, по преценка на УС или Изпълнителния директор, към тях могат да се добавят и други индикатори, които да са свързани с конкретните мерки, и оттам - с целите на Стратегията. Процесът на наблюдение изисква създаването и структурирането на база данни, която да бъде интегрирана в системата за управление и отчитане на дейността на НДЕФ. Този информационен масив ще се поддържа непрекъснато, като задължението за въвеждане и осъвременяване на данните следва да се определи съобразно функционалните отговорности на отделните служители. Така изградена и поддържана, базата данни ще представлява основа както за чисто статистически действия по проследяване на напредъка, така и за да се използва като инструмент за анализ, планиране и прогнозиране, особено с оглед хоризонта на действие на Стратегията.

Отделно от текущото проследяване и регистриране на постигнатите резултати, при изготвянето на регулярните годишни доклади ще се използва структура на документа, която да позволява проследяване както на актуалното изпълнение, така и на акумулираните общи постигнати резултати от предходните години.

Стратегията предвижда и провеждането на текущи и междинни оценки. Такива оценки могат да бъдат възлагани към определен срок (напр. след края на 2030 г. за оценка на степента на постигане на целите, ефективност и ефикасност), за изследване въздействието на конкретна финансова програма, или ad-hoc оценки, свързани с конкретен сектор или проблематика, напр. приноса на дейността на НДЕФ за този сектор.

Обхватът на всяка оценка е предмет на одобрение от страна на Управителния съвет, който също така ще е отговорен за приемането на доклада за оценка, както и за проследяването на прилагането на предложените препоръки.

6. Приложения

6.1. Списък с примерни програми

6.2. План за действие за периода 2026 - 2028 г.

СПИСЪК С ПОТЕНЦИАЛНИ ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Настоящото приложение съдържа списък от потенциални възможности, които на база направеното проучване представляват интерес за потенциалните кандидати - публични власти и нестопански субекти.

Списъкът не е изчерпателен и следва да се разглежда като възможност за развитие на програми за финансиране, като не изключва и комбинирането на предложени идеи. Съображенията, според които една програма може да се приеме за подходяща, са много, но като минимум трябва да отговаря на следните характеристики:

- Да бъде подкрепена от финансиращата програма / донорска организация (не важи за програми, финансирани от основния ресурс на НДФФ);
- Да има принос към националната политика в областта на опазване на околната среда;
- Да отговаря на нуждите на бенефициентите, като решава проблеми, които не попадат в обхвата на останалите финансиращи програми и механизми.

Освен това, препоръката е при разработване на програмите като задължителна дейност да има и неинвестиционен компонент, включващ информационна кампания или образователни дейности. По този начин ще се подкрепи на хоризонтален принцип (всички проекти ще имат принос, без значение на тяхната секторна насоченост) определената специфична цел 2.

Представянето не следва ред на приоритизиране, а по-скоро областите на приложение на предлаганите програми.

1. Програма за подкрепа за обновяване на планинските хижи в България, като мултипликация на стартиращата програма, подкрепена от Швейцарското правителство.

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Ще се ползва натрупания опит, където обект на интервенция са били хижите в Рила;
- Няма друг финансов източник, който да отделя внимание на този тип обекти;

- Ефектът, освен в обновяване и подобряване на условията за настаняване, респективно енергийната ефективност, косвено ще засегне и биоразнообразието, тъй като хижите са основно в защитени територии.

Специфични особености:

- Прекият нетен ефект върху климатичните изменения ще е малък, заради мащаба на обектите;
- Има хижи с неизяснена собственост, или спорове относно нея.

2. Програма за въвеждане на дигитализация и умни системи за управление на енергийното потребление в обекти – публична собственост.

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Преминването към автоматизирани решения за управление, особено ако се прилагат в сгради, където вече са изпълнени енергоефективни мерки, ще допринесе за увеличаване ефекта от комплексната инвестиция;
- Необходимо е да се организира процедура по събиране и анализ на данни, за да може да се удостовери ефективността на вложените средства;
- В допълнение към това, евентуално може да се включи и дейност по обучение на енергийни мениджъри от екипите на общините.

Специфични особености:

- Необходимо е мерките да се реализират в големи обекти, за да се постигне оправдана цена на единица инвестиция.

3. Програма за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в различни публични обекти (вкл. ДКЦ), с минимално участие на публичен ресурс в подкрепа на ЕСКО договори или осигуряване на заемни средства от различни източници.

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Макар и ДКЦ (диагностично консултативни центрове) да са търговски дружества, на много места те ползват стари сгради, които са общинска собственост. Те могат да бъдат обект на подкрепа, като получените ефекти от спестяване на енергия могат да бъдат споделени с търговското дружество - ползвател, срещу частично финансово участие в инвестицията, или чрез прилагане на договори с гарантиран резултат - ЕСКО договори.

Специфични особености:

- Необходимо е кандидатстването да е с детайлен технически проект и енергийно обследване, които следва да се финансират предварително от кандидатите – общини, в качеството им на собственик на активите, обект на интервенция.

4. Програма за малки иновативни пилотни проекти в стратегическите направления.

Позитиви и съображения за подкрепа:

- В образователните и научните институции и неправителствените организации, работещи в сферата на околната среда и климатичните промени, съществуват възможности да предложат иновативни решения, които често пъти не са достъпни (или изглеждат незрели) за общините. Финансирането с малък ресурс би било премерен риск, който ще отсее негодните за последващо прилагане проекти от тези, които ще могат да донесат реални ползи за обществото.

Специфични особености:

- Трудно е да се определят параметрите и изискванията, за да се приеме, че дадена идея е иновативна, което може да доведе до предлагане на неподходящи идеи, които на теория отговарят на изискванията.

5. Програма за екологично образование и промяна на поведението.

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Отчита се съществен дефицит сред широката общественост по отношение въпросите за климатичните изменения, адаптацията към тях, както и към опазване на околната среда. Досегашните кампании, изпълнени в рамките на програма „Микропроекти за климата“ отчитат много добри резултати и потвърждават необходимостта от подобни инициативи, където със сравнително малък ресурс се достига до голям брой заинтересовани лица.
- Като допълнение към дейностите по инвестиционните програми на НДЕФ успешно се прилага пилотно такива програми за оптимизиране на поведението на ползвателите на обектите, финансирани от НДЕФ. Те допринасят съществено за постигане на спестяванията на енергопотреблението.

6. Програма за оползотворяване на минералната вода (условно продължение на сега действащата Инвестиционна програма „Минерални води“)

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Освен установената нужда от изграждане на довеждащата инфраструктура, би могло на следващ етап да се подкрепи оползотворяването на водата като ресурс за отопление, спорт и здравеопазване. Подкрепата за изграждане на отоплителни системи в обекти публична собственост - училища, социални домове, болници и спортни съоръжения, включително изграждането на басейни за спорт и за възстановително лечение, могат да доведат до значително по-високи нива на ефективност на първоначалната инвестиция (свързана с довеждащата инфраструктура), както и да създадат условия за местно развитие, които до този момент са били подценени поради липса на финансиране за публични обекти.

Специфични особености:

- Ще е необходимо да се осигури гаранция, че програмата няма да облагодетелства стопански субекти, или ако има такива, те да участват със собствено финансиране, за да има равнопоставеност спрямо другите участници на пазара.

7. Програма за адаптация към климатичните промени в градската среда

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Ще се подкрепят мерки за климатична адаптация на градската среда, като такава програма ще може да бъде използвана за тестване на нестандартни и/или непопулярни идеи. Тук е подходящо да бъде позволено партньорството на общините със сектора на НПО, както и с училищата, които разполагат с добра материална база за извършване на пилотни действия, и освен това включват най-важната целева група при образователни и информационни кампании - децата.

Специфични особености:

- Поради това, че дейността е изцяло със социален и екологичен ефект, респективно нулева възвращаемост, то следва да се предвиди по-висок процент на финансиране от страна на НДФ, напр. 50%.

8. Програма за подмяна на топлоизточника в сгради – публична собственост

Позитиви и съображения за подкрепа:

- Във времето назад много сгради (училища, болници, социални институции) са получили по различни линии финансиране, и са реализирали мерки за енергийна ефективност. Проблемът е, че част от тях са запазили стария си източник на топлоподаване, като

само са сменили дограма и са поставили изолация на сградите си. За да се завърши процеса, и да се постигне максимално висока ефективност от вече реализираните енергоефективни мерки е нужно съобразно новите технологии и тенденции да се смени и топлоизточника. Тази дейност може да е предмет на подкрепа, като тя има и спецификата, че ще позволи лесно сравнение на постигнатите резултати, и точно отчитане на ефекта върху климата.

Специфични особености:

- Опростена подготовка - единственото, което ще се изисква от страна на кандидатите, е да представят доклад за енергийно обследване и технически проект за подмяната на топлоизточника, но е желателно и да се задължат след приключване на дейностите да събират и подават данни за постигнатите резултати - повишен комфорт и реализирани спестявания.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПЕРИОДА 2026 – 2028 г.

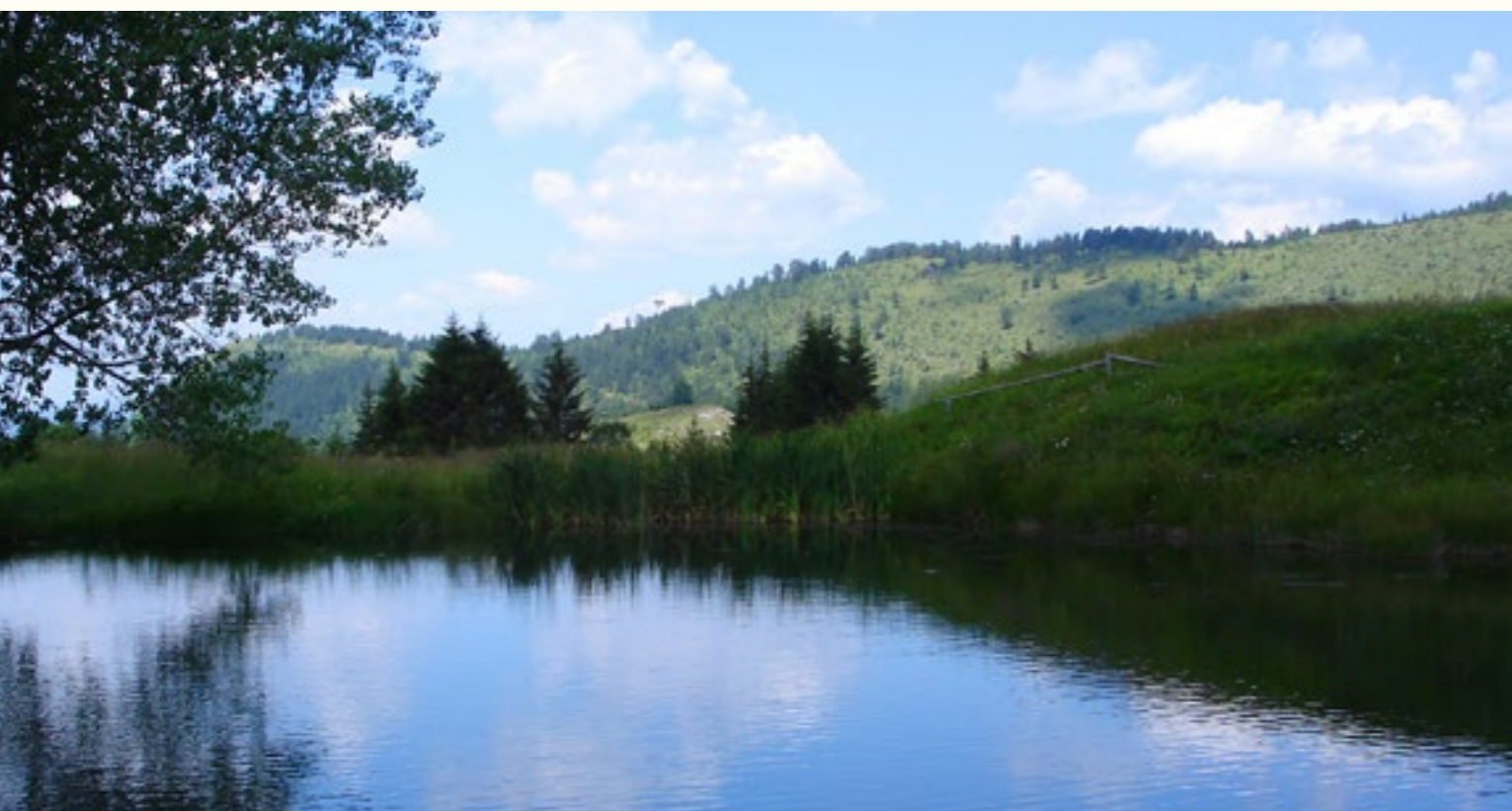
Планът за действие включва задачи, предвидени за изпълнение в първите три години на действие на стратегията, които да допринесат за съществените постижения на целите.

Планът е структуриран в двете стратегически направления, дефинирани в стратегията, а именно:

- Стратегическо направление 1 – „Разширяване на тематичния обхват на политиките по околна среда в дейността на НДФ“
- Стратегическо направление 2 – „Институционално развитие в съответствие с динамичните обществено-икономически процеси в България и Европейския съюз“

Планът може да се актуализира ежегодно според нуждите и промените в актуалната ситуация.

НАЦИОНАЛЕН
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКО ФОНД

NATIONAL
TRUST
ECO FUND

НАЦИОНАЛЕН
ДОВЕРИТЕЛЕН
ЕКО ФОНД

NATIONAL
TRUST
ECO FUND

бул. „Шипченски проход“ № 67Б,

1574 София, България

тел.: +359 2 973 36 37; +359 2 973 38 16

факс: +359 2 973 38 18

e-mail: ecofund@ecofund-bg.org

www.ecofund-bg.org

www.myclimate.bg